

การพัฒนารูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วม ของผู้ใช้บริการ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

The Development of Participatory Information Resources Acquisition Pattern for Users in Prince of Songkla University Libraries

กุลวดี ทัพพะ¹

Kulwadee Tuppha

ชุมจิตต์ แซ่ฉั่น²

Chumchit Saechan

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมของผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยทำการวิจัยเชิงสำรวจด้านสภาพ ปัญหา และความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จำนวน 702 คน เป็นอาจารย์ 322 คน นักศึกษา 380 คน ในปีการศึกษา 2554 จาก 5 วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตปัตตานี หาดใหญ่ สุราษฎร์ธานี ตรัง และภูเก็ต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Graduate Student, Master Program in Information Management, Faculty of Humanities Social Sciences, Prince of Songkla University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Assistant Professor, Department of Library & Information Sciences, Faculty of Humanities Social Sciences, Prince of Songkla University

รูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย คือ ห้องสมุดควรให้อาจารย์และนักศึกษาเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศอย่างอิสระ และให้อาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้คัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ วิธีการเลือกทรัพยากรสารสนเทศควรให้ห้องสมุดรวบรวมแหล่งและรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศไว้หน้าเว็บไซต์ของห้องสมุด กิจกรรมการเลือกทรัพยากรสารสนเทศควรจะเป็นการออกจำหน่ายหนังสือประจำปี การประสานงานของห้องสมุดกับอาจารย์ บรรณารักษ์ควรติดต่อผ่านภาควิชา/คณะ ส่วนการประสานงานกับนักศึกษา ควรให้นักศึกษาติดต่อกับบรรณารักษ์โดยตรง ช่องทางการประชาสัมพันธ์และติดต่อส่งรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศแก่อาจารย์และนักศึกษา คือ เว็บไซต์ห้องสมุด และสื่อสังคมออนไลน์ ด้านการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศควรให้อาจารย์มีส่วนในการเป็นผู้ตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนการติดตามผลการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดควรแจ้งให้ผู้ใช้บริการทราบผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกรายการ โดยผ่านเว็บไซต์ห้องสมุดและสื่อสังคมออนไลน์

ABSTRACT

This research focused on developing the participatory information resources acquisition pattern which was appropriate to university library users, by conducting survey research on the conditions, problems and needs of the library users in participating in the information resources acquisition at Prince of Songkla University libraries. The total samples of 702 consisted of 322 lecturers and 380 students in the five campuses, including Pattani Campus, Hat Yai Campus, Surat Thani Campus, Trang Campus, and Phuket Campus, of Prince of Songkla University in the academic year 2010. A questionnaire was used as an investigation instrument to collect data. Statistical methods used were frequency, percentage, means, and standard deviation. The research findings concerning the information resources acquisition pattern suitable for the university users' participation, were as follows: the libraries were required to provide an opportunity for lecturers and students to suggest the information resources and let the lecturers teaching specific

courses select the resources. The sources and lists of the information resources should be collected and provided to users on the libraries' websites. The annual book fair was considered the most appropriate event for selecting the resources. Regarding the contact between the libraries and the users, the librarians should contact the lecturers through the departments/faculties, and contact the students directly. The necessary means of communication, giving feedback on the suggested information resources and public relations for both lecturers and students were the libraries' websites and social media. Lecturers should play a part in the information resources checking process. The librarians should give the library users feedback on the result of each information resource acquisition via the libraries' websites and social media.

คำสำคัญ: การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ รูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ แบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย การพัฒนารูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

Keywords: Information Acquisition, Participatory Information Resources Acquisition Pattern, Users' Participation, Library University, Developing of Information Resources Acquisition

บทนำ

ทรัพยากรสารสนเทศเป็นหัวใจสำคัญของสถาบันบริการสารสนเทศ เพราะสถาบันบริการสารสนเทศมีหน้าที่หลักในการรวบรวม จัดเก็บและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่างๆ ทั้งในสาขาวิชาทั่วไปและสาขาวิชาเฉพาะ อาจกล่าวได้ว่าสถาบันบริการสารสนเทศจะสามารถบริการได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพนั้นมีรากฐานจากการสะสมทรัพยากรสารสนเทศตามนโยบายของสถาบัน โดยเริ่มต้นด้วยการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ อันจะนำไปสู่บริการที่ตรงความต้องการของผู้ใช้บริการ เมื่อผู้ให้บริการได้รับสารสนเทศที่ต้องการย่อมนำไปสู่การพัฒนาทั้งตนเอง บุคคลอื่น และสังคมโดยรวม

การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องและเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการให้มากที่สุดนั้น หากผู้ใช้บริการได้มีส่วนร่วมย่อมทำให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปห้องสมุดจะให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะว่าห้องสมุดควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ตอบสนองใจหรือต้องการไว้ในห้องสมุด อาจใช้วิธีการออกแบบฟอร์มหรือกรอกรายละเอียดทางบรรณานุกรมที่ต้องการผ่านเว็บไซต์ หลังจากนั้นบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศก็จะนำมาพิจารณา (Wajiraprechapong, 1997) โดยมีการตรวจสอบความซ้ำซ้อนกับทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุด

การมีส่วนร่วมในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุดมหาวิทยาลัยนั้นมีทั้งการมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ ซึ่งเป็นวิธีที่ผู้ใช้บริการต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด โดยได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุดโดยใช้ตำแหน่งของคณะกรรมการชุดต่างๆ ของคณะ เช่น คณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ หรือ อาจได้รับมอบหมายจากภาคหรือสาขาวิชา ให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการเลือกหนังสือของสาขาวิชา และการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือแบบไม่เป็นทางการเป็นการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือที่ผู้ใช้บริการสนใจการสมัครใจเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยตนเอง หรือ ผู้ใช้บริการได้รับการติดต่อจากบรรณารักษ์ให้แนะนำทรัพยากรสารสนเทศในสาขาวิชาต่างๆ หรือบรรณารักษ์ขอคำแนะนำในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศบางรายการเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจจัดซื้อ ซึ่งอาจทำเป็นครั้งคราว หรือทำอย่างสม่ำเสมอ (Kulapa, 2004)

ถึงแม้ว่าในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทั้งสองรูปแบบข้างต้นแล้ว แต่พบว่ายังมีปัญหาทรัพยากรสารสนเทศในด้านเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ มีปริมาณไม่เพียงพอ และไม่ทันสมัย นอกจากนั้นพบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยบางแห่งยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศหรือเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศน้อย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการตรวจสอบการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยศึกษาจากสภาพและปัญหาในปัจจุบัน รวมทั้งความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ผลการวิจัยจะสามารถนำไปใช้เป็น

แนวทางในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ให้เกิดประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการ
ของผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพของการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย
2. ศึกษาปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย
3. ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย
4. พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการที่เหมาะสม ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

วิธีการวิจัย

1. การวิจัยเชิงสำรวจ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 5 วิทยาเขต จำนวน 37,700 คน โดยจำแนกเป็นอาจารย์ 2,022 คน และนักศึกษา 35,678 คน (Personnel Division, Prince of Songkla University, 2010; Registrar's Division, Prince of Songkla University, 2009)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยใช้ตารางของเครจซี่มอร์แกน ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนทั้งสิ้น 702 คน (Richaroon, 2006) และใช้การแบ่งชั้นตามสถานภาพและสาขาวิชา ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ อาจารย์ 322 คน นักศึกษา 380 คน โดยจำแนกเป็น 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพแบ่งเป็น อาจารย์ 92 คน นักศึกษา 43 คน กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแบ่งเป็นอาจารย์ 127 คน นักศึกษา 142 คน กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แบ่งเป็นอาจารย์ 103 คน นักศึกษา 195 หลังจากนั้นใช้การสุ่มแบบอย่างง่ายในการแจกแบบสอบถาม

2. การพัฒนารูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

2.1 ทำการวิจัยเชิงสำรวจข้างต้นเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ
การมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

2.2 นำผลการวิจัยด้านสภาพ ปัญหา และความต้องการการมีส่วนร่วมใน
การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับกฎ ระเบียบ นโยบายการจัดหา
ทรัพยากรสารสนเทศของมหาวิทยาลัยของรัฐและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหา
ทรัพยากรสารสนเทศ มาศึกษาความเป็นไปได้

2.3 สรุปผลรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการที่เหมาะสม ตรงกับ
ความต้องการของผู้ใช้บริการในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งคำถามใน
แบบสอบถามประกอบด้วย คำถามปลายปิดที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือก และคำถามปลาย
เปิดที่ผู้ตอบสามารถตอบได้เสรี แบบสอบถามแบ่งได้เป็น 5 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของ
ผู้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 3 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้
บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 4 ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของ
ผู้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการที่มีต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมในการ
จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามดำเนินการโดย 2 ประเด็นคือ
1) ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม ตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4
คน ประกอบไปด้วยอาจารย์ในสาขารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ 2 คน และ
บรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ 2
คน ได้ค่า IOC = 0.775 2) การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ทดสอบ
แบบสอบถามกับอาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา รวมทั้งสิ้น 30 คน

แบ่งเป็น อาจารย์ 14 คนและนักศึกษา 16 คนได้ค่าความเชื่อมั่นในแบบสอบถามในตอน
ที่ 3 เท่ากับ 0.929 แบบสอบถามตอนที่ 4 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.852 ซึ่งทั้งค่า IOC
และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้มากกว่า 0.5 จึงถือว่าแบบสอบถามชุดนี้มีความน่าเชื่อถือ
ได้ (Sinjaru, 2009)

4. การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้ง 5
วิทยาเขต ผู้วิจัยดำเนินการแจกและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง และขอความอนุเคราะห์
จากเจ้าหน้าที่ของภาควิชาต่าง ๆ รวมถึงบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนารับการสารสนเทศของ
ห้องสมุดประจำวิทยาเขต ในการประสานงานรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 8 พฤศจิกายน
2554 ถึงวันที่ 10 มกราคม 2555 ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 668 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ
95.15

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนที่ 1 และ 2 ดำเนินการโดยใช้
การแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 3 และตอนที่ 4
ที่มีคำถามแบบมาตราประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 5 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา
และสรุปประเด็น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

1.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

อาจารย์มีประสบการณ์การมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 50.52 สาเหตุที่ไม่เคย
มีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศมากที่สุดคือ ไม่สนใจ/ไม่มีเวลา นักศึกษา
ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ สาเหตุที่
ไม่เคยมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศมากที่สุดคือ ไม่ทราบว่าตนมีสิทธิในการ
มีส่วนร่วม รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่อาจารย์และนักศึกษา
มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การเสนอรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่สนใจอย่างอิสระ ซึ่งเป็น

การมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kulapa (2004) และ Pienstaporn (1991) ที่พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด คณะแบบไม่เป็นทางการ สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะการเลือกทรัพยากรสารสนเทศไม่ใช่เป็นหน้าที่หลักของอาจารย์และนักศึกษา แต่จะเป็นการเลือกทรัพยากรสารสนเทศตามความสนใจ อีกทั้งการมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการยังเป็นรูปแบบที่มีความสะดวกที่สุด โดยอาจารย์และนักศึกษามีส่วนร่วมได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา สามารถแจ้งความต้องการของตนให้แก่บรรณารักษ์ทราบโดยตรง ไม่ต้องเสียเวลาในการแจ้งผ่านคนกลาง อีกทั้งเป็นรูปแบบที่จะตอบสนองความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาได้มากที่สุด เพราะอาจารย์และนักศึกษามีโอกาสบอกความต้องการของตนเอง

1.2 สาเหตุในการมีส่วนร่วมเพื่อเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

สาเหตุหลักที่อาจารย์มีส่วนร่วมเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุดคือเพื่อใช้ทรัพยากรสารสนเทศประกอบการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kulapa (2004) ที่พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดคณะเพื่อให้ได้หนังสือประกอบการสอนนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะภารกิจหลักของอาจารย์ คือการสอนนักศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องสรรหาทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับสาขาวิชาที่สอน อีกทั้งประกอบการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการ

สาเหตุหลักที่นักศึกษามีส่วนร่วมเพื่อเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุดคือเพิ่มพูนความรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ratanasuanjit (2006) ที่พบว่า อาจารย์และนักศึกษา มีความต้องการการมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าสำนักวิทยบริการ เพราะต้องการให้ห้องสมุดมีทรัพยากรสารสนเทศมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า การสืบค้นข้อมูลต่างๆ ให้มีความสะดวกรวดเร็วและทันสมัยตลอดเวลา

1.3 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ

แหล่งข้อมูลที่อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ในการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ คือแหล่งนิทรรศการ เช่น งานมหกรรมหนังสือเป็นแหล่งข้อมูลในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sacchanand (2003) และ

Wajiraprechapong (1997) ที่พบว่าแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ คือ งานมหกรรมหนังสือ สาเหตุเพราะในงานมหกรรมหนังสือห้องสมุดจะเปิดโอกาสให้อาจารย์สามารถเลือกทรัพยากรที่ต้องการ สามารถพิจารณาข้อเท็จจริงความถูกต้องทันสมัยของเนื้อหา บุคคลที่รับผิดชอบการผลิตไม่ว่าจะเป็น ผู้แต่ง บรรณาธิการ ผู้รวบรวม ผู้แปล ปีที่พิมพ์ ภาษา สำนักพิมพ์ รวมทั้งสมาคม องค์กร หน่วยงานเอกชน ที่จัดพิมพ์หนังสือ ก่อนการตัดสินใจเลือกทรัพยากรสารสนเทศรายการนั้น อีกทั้งก่อนที่จะจัดงานมหกรรมหนังสือจะมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องทำให้ผู้ใช้บริการได้ทราบข่าวอย่างทั่วถึง

ในส่วนของนักศึกษาพบว่า แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ มากที่สุดคือ คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ในที่นี้ผู้เชี่ยวชาญอาจหมายถึงอาจารย์ผู้สอนประจำสาขาวิชานั้นๆ เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะนักศึกษาเห็นว่าผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ที่เข้าใจศาสตร์หรือเนื้อหาในแขนงนั้นได้อย่างถ่องแท้หากผู้เชี่ยวชาญแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใด ทรัพยากรสารสนเทศนั้นต้องมีเนื้อหาที่ดีและมีคุณภาพ และหากยังเป็นอาจารย์ผู้สอนประจำสาขาวิชา เนื้อหาที่อาจารย์แนะนำย่อมตรงกับเนื้อหาในห้องเรียนแล้วอาจส่งผลให้เป็นแนวทางในการสอบอีกด้วย

1.4 วิธีได้รับผลการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศ

อาจารย์ส่วนใหญ่ได้รับผลการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศจากห้องสมุดผ่านภาควิชา/คณะ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะห้องสมุดในแต่ละวิทยาเขตมีรูปแบบการแจ้งผลการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศที่แตกต่างกัน

นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดไม่ได้กำหนดรูปแบบในการปฏิบัติงานที่แน่นอนให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานไม่มีมาตรฐาน อีกทั้งหน่วยงานควรมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนเพื่อความเร็วในการดำเนินงาน และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างรวดเร็ว

1.5 ประสิทธิภาพการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ

อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ เนื่องจากการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศนั้นจะมีการตั้งกรรมการในการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศแตกต่างกันตามรูปแบบของห้องสมุดในแต่ละวิทยาเขต เช่น ห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีอาจารย์ประจำสาขาวิชาร่วมตรวจรับทรัพยากร

สารสนเทศด้วย ส่วนห้องสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี ประจำวิทยาเขตปัตตานี มีบรรณารักษ์ เป็นกรรมการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ

ในส่วนของนักศึกษาไม่พบการมีส่วนร่วมในการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ เนื่องจากตามระเบียบของการตรวจรับพัสดุนั้นกำหนดให้ผู้ตรวจรับพัสดุเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป (Meekham, n.d) นักศึกษาจึงไม่มีสิทธิ์ในการมีส่วนร่วมตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ

1.6 รูปแบบการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ

ประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์ จะทำในรูปแบบอาจารย์ประจำคณะ/ภาควิชามากที่สุด เนื่องจากอาจารย์ประจำสาขาวิชา มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ สามารถเข้าใจถึงเนื้อหาและวิธีใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เฉพาะด้านได้ดีกว่าบรรณารักษ์ ดังเช่นคณะแพทยศาสตร์ จะมีนโยบายให้อาจารย์ประจำ สาขาวิชาตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศเนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศมีความเฉพาะ ทางมากกว่าสาขาวิชาอื่นๆ เช่น รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ หุ่นจำลองร่างกายมนุษย์ เป็นต้น

2. ปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

2.1 ปัญหาในการเลือก/การรวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ

อาจารย์มีปัญหาในการเลือก/การรวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ คือ การเลือกทรัพยากรสารสนเทศโดยไม่เห็นเนื้อหาทำให้เลือกยาก/ผิดพลาด เพราะการเลือก ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์จะเลือกจากรายการหนังสือ (Book Catalog) ซึ่งส่วนใหญ่ จะมีเฉพาะสาระสังเขป หรือการเลือกทรัพยากรสารสนเทศจากรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ เท่านั้นไม่ได้ทดลองอ่านตัวเล่มอย่างคร่าวๆ ทำให้ได้เนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศ ไม่ตรงกับที่ต้องการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Varakamin (2007) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย : การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์พบว่า ปัญหาการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ คือ อาจารย์ ไม่สนใจมาคัดเลือกหนังสือ เนื่องจากการเลือกหนังสือจากแค็ตตาล็อกไม่ได้เห็นตัวเล่ม และเนื้อหาข้างใน

ในส่วนของนักศึกษาพบว่าปัญหาในการเลือก/การรวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศคือ ไม่มีเวลาในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศอย่างต่อเนื่องเป็นเพราะการเลือกทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษาจะเลือกจากความสนใจในขณะนั้น หรือตามสาขาวิชาที่เรียน อีกทั้งนักศึกษายังมีกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องทำในขณะเรียนจึงทำให้มีเวลาในการรวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศน้อย

2.2 ปัญหาด้านการประสานงานกับห้องสมุด

อาจารย์มีปัญหาด้านการประสานงานกับห้องสมุดคือ ห้องสมุดไม่แจ้งให้ทราบถึงบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kulapa (2004) ที่พบว่าอาจารย์ประสบปัญหาด้านการประสานงานให้อาจารย์เข้าไปมีส่วนร่วมทั้งในด้านการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์เลือก การไม่แจ้งให้อาจารย์เข้าใจถึงบทบาทของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

ในส่วนของนักศึกษาพบว่าปัญหาการประสานงานกับห้องสมุดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ไม่ได้รับการติดต่อให้ไปมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และห้องสมุดไม่แจ้งให้ทราบถึงบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เกิดจากห้องสมุดขาดการประชาสัมพันธ์ถึงบทบาทและสิทธิในการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้แก่อาจารย์และนักศึกษาทราบ และห้องสมุดต้องคำนึงถึงความต้องการและความพร้อมของอาจารย์และนักศึกษาเพื่อประสานงานให้อาจารย์และนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพิ่มขึ้น

2.3 ปัญหาด้านการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ

ปัญหาด้านการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์คือ การตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศมีขั้นตอนยุ่งยาก สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศมีข้อกำหนดจากระเบียบตรวจรับพัสดุ ไม่ว่าจะเป็นข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจรับ เอกสารใบสั่งซื้อ ใบเสนอราคา ใบส่งของ และช่วงเวลาปีงบประมาณ (Meekham, n.d)

ในส่วนของนักศึกษาพบว่า ปัญหาด้านการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ไม่ได้รับสิทธิในการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ เนื่องจากสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดในปัจจุบันยังสว่นสิทธิการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ

ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง เช่น บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่พัสดุ อาจารย์ประจำสาขาวิชา หัวหน้าภาควิชา และรองคณบดีฝ่ายวิชาการเท่านั้น

2.4 ปัญหาด้านการทราบผลในการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศ

ปัญหาด้านการทราบผลในการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของอาจารย์และนักศึกษาคือ ไม่มีการแจ้งผลให้ทราบในกรณีที่ไม่อนุมัติซื้อ/ทรัพยากรสารสนเทศไม่มีจัดจำหน่ายหรือจัดพิมพ์ใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ratanasuanjit (2006) ที่พบว่า หลังการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศเข้าสำนักวิทยบริการแล้วไม่ได้รับการติดต่อกลับจากสำนักวิทยบริการเลย เหตุที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าห้องสมุดไม่ได้กำหนดวิธีการในการดำเนินการของบรรณารักษ์เอาไว้จึงทำให้การปฏิบัติงานไม่มีวิธีการที่แน่นอน ส่งผลให้ผู้ที่เสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศไม่ทราบว่าทรัพยากรสารสนเทศที่ตนเสนอไปสามารถจัดหาเข้าห้องสมุดนั้นได้ใช้แต่ลำช้า หรือทรัพยากรสารสนเทศนั้นไม่มีจัดจำหน่ายหรือไม่มีจัดพิมพ์ใหม่

3. ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย

3.1 ความต้องการในด้านการเลือก/การรวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ

ความต้องการด้านผู้เลือกทรัพยากรสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของอาจารย์และนักศึกษาคือ อาจารย์ประจำสาขาวิชา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Tongpan, Phengpinij (2005) และ Uzoka, (2005) ที่พบว่าผู้ที่ควรเป็นผู้มีสิทธิ์ในการคัดเลือกหนังสือมากที่สุดคือ อาจารย์ สาเหตุที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เป็นเพราะอาจารย์ประจำสาขาย่อมเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในด้านสาขานั้นๆ เป็นอย่างดี รู้จักผู้มีชื่อเสียง นักวิชาการ และนักเขียนในศาสตร์สาขานั้น อีกทั้งยังเข้าใจในเนื้อหา และคำศัพท์เฉพาะจึงสามารถเลือกทรัพยากรสารสนเทศได้ดีกว่าบรรณารักษ์หรือนักศึกษาที่ไม่มีความรู้ในสาขาวิชาเลย อีกทั้งอาจารย์ยังเป็นผู้สอนจะสามารถเลือกทรัพยากรสารสนเทศได้ตรงกับเนื้อหา หลักสูตร การเรียนการสอน ได้มากที่สุด

ความต้องการด้านวิธีการเลือกทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์ คือ รวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศแต่ละสาขาวิชาไว้ในเว็บไซต์ห้องสมุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Aukarasuwankul (2009) ที่พบว่า ความต้องการการมีส่วนร่วมต่อ

การคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐคือ มีรายชื่อหนังสือใหม่เพื่อการเสนอคัดเลือก แยกตามสาขาวิชาจัดแสดงไว้บนเว็บไซต์ของห้องสมุด สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเป็นเพราะจะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่อาจารย์ ทำให้สามารถเข้าถึงรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว ตรงกับสาขาวิชาที่ต้องการ อีกทั้งอาจารย์จะทราบรายชื่อนักวิชาการที่เชี่ยวชาญในสาขานั้น หากมีการรวบรวมรายชื่อไว้ จะสะดวกในการเข้าถึงโดยไม่จำเป็นต้องไปค้นหาเองอีกครั้งหนึ่ง

สำหรับความต้องการด้านวิธีการเลือกทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษาคือ รวบรวมแหล่งสำหรับเลือกทรัพยากรสารสนเทศไว้หน้าเว็บไซต์ห้องสมุด เพราะนักศึกษามีความต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย ตามเนื้อหาวิชาที่เรียน หรือตามเรื่องที่สนใจ หากมีการรวบรวมแหล่งทรัพยากรสารสนเทศไว้ให้ นักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างอิสระ

ความต้องการด้านกิจกรรมการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคือ งานออกฐานจำหน่ายหนังสือประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panpetch (2006) ที่พบว่าความพึงพอใจของอาจารย์ต่อกิจกรรมการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ได้แก่ การคัดเลือกหนังสือจากฐานต่างๆ ในงานบูรพาบุ๊คแฟร์ การที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เป็นเพราะผู้ใช้บริการได้รับการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง อีกทั้งยังได้สัมผัสตัวเล่มของทรัพยากรสารสนเทศ สามารถอ่านสาระสังเขปหรือเนื้อหาคร่าวๆ ได้ ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด

3.2 ความต้องการด้านการประสานงานกับห้องสมุด

ความต้องการด้านวิธีการประสานงานของอาจารย์ คือ ต้องการให้บรรณารักษ์ติดต่อขอความร่วมมือจากอาจารย์ผ่านภาควิชา/คณะ สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเป็นเพราะ การติดต่อผ่านภาควิชา/คณะ จะต้องมีการทำหนังสือขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการเพื่อการแจ้งให้หัวหน้าภาควิชา หรือคณบดีทราบถึงภาระงานของอาจารย์ที่มีเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการขออนุมัติผู้บังคับบัญชาของอาจารย์ เพื่อให้มีการมอบหมายงานอย่างเป็นทางการอีกด้วย

ความต้องการด้านการประสานงานของนักศึกษา คือ นักศึกษาติดต่อบรรณารักษ์โดยตรง สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเป็นเพราะนักศึกษามีจำนวนมาก หลากหลายคณะ

และภาควิชา หากบรรณารักษ์ต้องประสานงานกับนักศึกษาเป็นรายบุคคลจะเกิดความลำบากและยุ่งยากในการปฏิบัติงาน อีกทั้ง นักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ แต่อย่างไรก็ตามหากนักศึกษามีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ สามารถติดต่อกับบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ หรือบริการตอบคำถามเพื่อการค้นคว้าได้เป็นรายบุคคล ซึ่งจะเกิดความสะดวกและผลดีต่อทั้งผู้ใช้บริการและผู้ปฏิบัติงาน

ความต้องการด้านช่องทางการติดต่อและส่งรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ และช่องทางประชาสัมพันธ์ของอาจารย์และนักศึกษา คือ เว็บไซต์ห้องสมุด เนื่องจากพฤติกรรมของผู้ใช้บริการในปัจจุบัน มีการใช้อินเทอร์เน็ตเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ดังนั้น การติดต่อกับผู้ใช้หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุดจึงเป็นช่องทางที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ตรงกับลักษณะการใช้ชีวิตของผู้ใช้บริการ นอกเหนือจากการใช้เว็บไซต์แล้ว นักศึกษาได้เสนอแนะช่องทางการติดต่อประสานงานผ่าน สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook เนื่องจากเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมแพร่หลายทั้งในกลุ่มของอาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรในมหาวิทยาลัย ซึ่งการประสานงานผ่าน Facebook นี้ ห้องสมุดอาจทำได้โดยใช้บัญชีของห้องสมุด หรือตั้งกลุ่มขึ้นใหม่เพื่อให้ผู้ใช้บริการติดตามข้อมูลข่าวสารจากกลุ่มก็ได้เช่นกัน หากห้องสมุดนำ Facebook มาช่วยในการประชาสัมพันธ์ จะทำให้เกิดความสะดวก ผู้ใช้บริการได้ทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นช่องทางที่เข้าถึงง่าย ผู้ใช้บริการมีความชำนาญในการใช้อยู่แล้ว จะช่วยให้การทำงานของห้องสมุดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

3.3 ความต้องการด้านการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ

ความต้องการด้านการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของอาจารย์คือ ต้องการให้มีการแต่งตั้งกรรมการตรวจรับที่แน่นอน เป็นเพราะคณะกรรมการจะได้ทราบช่วงเวลา และสามารถกำหนดตารางการปฏิบัติงานของตนได้ล่วงหน้า แต่สำหรับนักศึกษาไม่มีสิทธิ์ในการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศได้ตามระเบียบตรวจรับพัสดุ

3.4 ความต้องการทราบผลในการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศ

ความต้องการด้านการทราบผลในการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของอาจารย์คือ ต้องการให้แจ้งผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะ อาจารย์มีความต้องการทราบว่ารายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ

ที่ตนเสนอไปนั้น ห้องสมุดสามารถจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ได้หรือไม่ หรือระยะเวลาในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศต้องใช้ระยะเวลาเท่าใด หากห้องสมุดไม่สามารถจัดหาให้ได้ ก็จะได้เสนอรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่มีความใกล้เคียงมาแทน

ความต้องการด้านการทราบผลในการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษา คือ การแจ้งให้ทราบเมื่อทรัพยากรสารสนเทศที่เสนอแนะเป็นรายการซ้ำกับที่มีในห้องสมุด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะ เมื่อนักศึกษาค้นรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าวจากฐานข้อมูลของห้องสมุดไม่พบ หรือทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าวอยู่ระหว่างดำเนินการ ผู้มีสิทธิ์เห็นข้อมูลจะมีแต่ผู้ปฏิบัติงานเท่านั้น เมื่อบรรณารักษ์ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการค้นหามากกว่า พบว่าในทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าวมีอยู่แล้วในห้องสมุด หรือทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าวอยู่ระหว่างดำเนินการ และแจ้งแก่นักศึกษาจะช่วยให้นักศึกษาได้ใช้ทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าวได้ทันกับความต้องการมากขึ้น

ช่องทางในการแจ้งผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่อาจารย์และนักศึกษาต้องการคือ เว็บไซต์ของห้องสมุด อาจารย์และนักศึกษาสามารถเสนอรายชื่อทรัพยากรที่ต้องการผ่านทางเว็บไซต์ห้องสมุดได้ง่ายกว่าการเข้าห้องสมุดเพื่อแจ้งความต้องการแก่บรรณารักษ์หรือกรอกแบบฟอร์มการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการอยู่ในห้องสมุด ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของ Aukarasuwankul (2009) ที่พบว่าความต้องการด้านการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์ส่งชื่อให้ทราบโดยใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ นอกจากจะใช้เว็บไซต์เป็นช่องทางในการแจ้งผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแล้วจากข้อเสนอแนะของนักศึกษายังพบเรื่องความต้องการให้ห้องสมุดใช้ สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการแจ้งผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ดังเช่น การตั้งกลุ่ม งานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ หอสมุดกลาง NSTRU ของห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (Nakhon Si Thammarat University, 2012) ที่จะช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนทราบผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศได้รวดเร็ว ช่วยก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเองระหว่างบรรณารักษ์และผู้ใช้บริการ อีกทั้งควรมีสัญลักษณ์ของสื่อสังคมออนไลน์ไว้หน้าเว็บไซต์ห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้สะดวกยิ่งขึ้น (Wittayawuttikul, 2008)

การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย

พัฒนาโดยนำผลการวิจัยด้านสภาพ ปัญหา ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศมาวิเคราะห์ สรุปความเหมือนและความแตกต่าง และความเป็นไปได้ สรุปผลรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ แบบมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการดังนี้ ห้องสมุดควรเปิดโอกาสให้อาจารย์และนักศึกษามีสิทธิเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศและให้อาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้เลือกทรัพยากรสารสนเทศ วิธีการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ ควรให้ห้องสมุดรวบรวมแหล่งและรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศไว้บนเว็บไซต์ของห้องสมุด กิจกรรมการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ ควรจะเป็นการออกร้านจำหน่ายทรัพยากรสารสนเทศประจำปี

การประสานงานของห้องสมุดกับผู้ใช้แบ่งเป็น 2 รูปแบบคือ สำหรับผู้ใช้ที่เป็นอาจารย์ บรรณารักษ์ควรติดต่ออาจารย์ผ่านภาควิชา/คณะ ส่วนผู้ใช้ที่เป็นนักศึกษา นักศึกษาควรติดต่อบรรณารักษ์โดยตรง ช่องทางการติดต่อส่งรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ และช่องทางการประชาสัมพันธ์กับอาจารย์และนักศึกษา คือ เว็บไซต์ห้องสมุด ด้านการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ ควรให้อาจารย์มีส่วนเป็นผู้ตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ การติดตามผลการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดควรแจ้งให้ผู้ใช้บริการทราบผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกรายการ โดยใช้เว็บไซต์ห้องสมุด และสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการแจ้งผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

ข้อแตกต่างระหว่างรูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นกับรูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในปัจจุบัน

รูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการที่ได้พัฒนาขึ้นนี้มีรูปแบบที่เหมือนและแตกต่างกับการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้อยู่ในปัจจุบันดังนี้

การเลือก/การรวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ

การเลือก/การรวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศของรูปแบบเดิมและรูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นมีความคล้ายคลึงกันคือ ผู้เลือกทรัพยากรสารสนเทศประกอบด้วยบรรณารักษ์ อาจารย์ และนักศึกษา โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม

ในการเสนอทรัพยากรสารสนเทศอย่างอิสระ รูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นแตกต่างจากรูปแบบเดิม คือ เมื่อห้องสมุดได้รับรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่บรรณารักษ์และผู้ให้บริการเสนอแนะแล้ว ห้องสมุดจะมอบหมายให้อาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้เลือก/คัดกรองทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับสาขาวิชาและคุณภาพของเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศอีกครั้งหนึ่งก่อนทำการจัดซื้อเข้าห้องสมุด

การประสานงานกับห้องสมุด

ในปัจจุบันห้องสมุดยังขาดการประสานงานที่ดีกับผู้ใช้บริการ ทำให้ผู้ใช้บริการไม่ทราบถึงบทบาทในการมีส่วนร่วมในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งรูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น จะมุ่งให้ห้องสมุดติดต่อกับผู้ใช่มากขึ้น โดยหากเป็นอาจารย์จะทำการติดต่อผ่านภาควิชา/คณะ เป็นการประชาสัมพันธ์ และเป็นการแจ้งให้หัวหน้าภาควิชา หรือคณบดีทราบถึงภาระงานของอาจารย์ที่มีเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการขออนุมัติผู้บังคับบัญชาของอาจารย์ เพื่อให้มีการมอบหมายงานอย่างเป็นทางการ สำหรับนักศึกษาที่มีความสนใจและต้องการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสามารถติดต่อกับทางห้องสมุดได้เป็นรายบุคคล

การตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศผู้ตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศในปัจจุบันส่วนใหญ่คือ บรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ในห้องสมุด แต่รูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นต้องการให้อาจารย์มีส่วนเป็นผู้ตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศด้วย เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศบางสาขาวิชาจำเป็นต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของทรัพยากรสารสนเทศ

การทราบผลในการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศจากผลการวิจัยด้านปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการพบว่า ห้องสมุดไม่มีการแจ้งผลการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศให้ทราบในกรณีที่ไม่อนุมัติซื้อ/ทรัพยากรสารสนเทศไม่มีจัดจำหน่ายหรือจัดพิมพ์ใหม่ แต่รูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นนั้น ระบุให้ห้องสมุดแจ้งผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกรายการที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้ใช้บริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการจะได้ใช้ทรัพยากรสารสนเทศทันกับความต้องการในกรณีที่ได้รับทรัพยากรสารสนเทศ และเสนอทรัพยากรสารสนเทศรายการอื่นทดแทนในกรณีที่ไม่สามารถจัดหาทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าวได้

บทสรุป

รูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ได้พัฒนาขึ้นนี้จะช่วยให้การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด แต่อย่างไรก็ดี ในการนำรูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ควรมีการทดสอบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการและบรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงานระหว่างรูปแบบเก่าและใหม่

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ห้องสมุดควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้ใช้บริการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ตลอดจนทำความเข้าใจให้ผู้บริการตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ
2. ห้องสมุดควรกำหนดช่วงเวลาและระเบียบวิธีการที่แน่นอน เพื่อให้ผู้บริการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ
3. ควรมีการแต่งตั้งบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับอาจารย์สาขาวิชา/คณะ โดยใช้วิธีที่มีความเหมาะสมทั้งติดต่อโดยตรงทางวาจาไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือติดต่อผ่านภาคีวิชา
4. ในแต่ละภาคีวิชาควรมีการแต่งตั้งอาจารย์เป็นกรรมการหรือผู้แทนภาคีวิชาทำหน้าที่ในการเลือก คัดกรองรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่อาจารย์หรือในภาคีวิชาเป็นผู้เลือก และประสานงานกับบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด โดยมอบหมายให้เป็นภาระงานประจำ เพื่อจะได้ดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง
5. เว็บไซต์ห้องสมุดควรมีช่องทางที่รวบรวมแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ หรือรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศใหม่แยกตามกลุ่มสาขาวิชา ปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอเพื่อให้อาจารย์/นักศึกษาคัดเลือกได้ง่าย และเพิ่มความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น
6. ห้องสมุดควรเพิ่มช่องทางในการติดต่อกับผู้บริการโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter ซึ่งอาจสมัครเข้าใช้เป็นบัญชีของห้องสมุด หรือตั้งเป็นกลุ่มการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้ผู้บริการติดตามการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้บริการตลอดจนเป็นช่องทางการแจ้งผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

เอกสารอ้างอิง

- Aukarasuwankul, Nisagorn. (2009). Participation in and Attitude Towards Library Book Selection of Public Universities Faculties. (in Thai). Master of Arts Degree in Library and Information Science, Srinakharinwirot University
- Kulapa, Supattraphorn. (2004). Participation in Library Book Selection by Faculty Members of Chulalongkorn University. (in Thai), Master of Arts in Library and Information Science, Chulalongkorn University
- Meekham, Cherdchai. (n.d.). **Materials and Equipment Manual 1**. (in Thai). n.p.
- Nakhon Si Thammarat University.(2012). **Information Development of Nakhon Si Thammarat University NSTRU**. (in Thai). Retrieved 27 June 2012, from <https://www.facebook.com/pages/งานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศหอสมุดกลาง-NSTRU/265430150171136>
- Panpetch, Nittaya. (2006). **Satisfaction of Faculty Members of Burapha University Library: Research Report**. (in Thai). Bangkok: Burapha university library
- Personnel Division, Prince of Songkla University. (2010). **Personnal Statistical of Prince of Songkla University in 28 January 2011**. (in Thai). Retrieved 28 February 2010, from http://www.personnel.psu.ac.th/m_sance/book8.pdf
- Pienstaporn, Vallee. (1991). **A Study of Ramkhamhaeng University Faculty Needs in Books Utilization: Research Report**. (in Thai). Bangkok: Ramkhamhaeng University Library
- Ratanasuanjit, Somchit. (2006). **The Information Resources Acquisition for Users' Participation in Academic Resource Center of Mahasarakham University**. (in Thai). Master of Arts Degree in Library and Information Science, Mahasarakham University
- Registrar's Division, Prince of Songkla University. (2010). **Students Statistical of Prince of Songkla University in the academic year of 2009**. (in Thai). Retrieved 19 February 2010, from http://reg.psu.ac.th/news/stat/2552/all_psu_2552.pdf

- Ritcharoon, Pichit. (2006). **Research Methodology in Social Sciences**. (in Thai). 3rd Edition, Bangkok: House of Kermit.
- Sacchanand, Chutima. (2003). **Selection and Acquisition Books in Information Resources Devevelopment**. (in Thai). Nonthaburi: Sukhothai Tham-mathirat Open University.
- Sinjaru, Tanin. (2009). **Research and Statistical Data Analysis by SPSS covering Version**. (in Thai). 10th ed. Bangkok: C-education.
- Tongpan, Napalai. and Phengpinij, Thepee. (2005). **Faculty Perspectives to Wards Book Selection in Main Library, Kasetsart University : Research Report**. (in Thai). Bangkok: Main library, Kasetsart University, Bangken
- Uzoka, F. M. E. (2005). **Decision Support System for Library Acquisitions: A Framework**. Retrieved 19 July 2012, from: <http://www.emeraldinsight.com>
- Varakamin, Duangjan. (2007). **Resource Purchase of Academic Libraries : an Economic Analysis: Research Report**. (in Thai). Bangkok: Dhurakit Pundit University.
- Wajiraprechapong, Tadasak. (1997). **Selection and Procurement of Library Materials**. (in Thai). Bangkok: Srinakharinwirot University, Bangken
- Wittayawuttikul, Ruchareka. (2008). **Social Network and Application in University Library**. (in Thai). Rangsit Journal, 14(1),

ตาราง 1 แสดงสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการ ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	อาจารย์ (ร้อยละ)	สภาพการมีส่วนร่วมของ ผู้ให้บริการในการจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศ	นักศึกษา (ร้อยละ)
1. สาเหตุที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ			
ไม่เคยได้รับการติดต่อหรือขอความร่วมมือ จากห้องสมุด	49.30	ไม่ทราบว่ามีสิทธิในการมีส่วนร่วม ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	53.35
2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ			
การเสนอรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่ สนใจอย่างอิสระ	76.03	การเสนอรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ ที่สนใจอย่างอิสระ	85.19
3. สาเหตุในการมีส่วนร่วมเพื่อเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด			
เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน	78.08	เพิ่มพูนความรู้	64.81
4. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ			
แหล่งนิทรรศการ	46.90	คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ	49.06
5. วิธีได้รับผลการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศ			
ผ่านภาควิชา/คณะ	34.93	ไม่ได้รับผลการเสนอแนะทรัพยากร สารสนเทศ	37.74
6. ประสิทธิภาพการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ			
ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการตรวจรับ	89.04	ไม่พบประสบการณ์ในการตรวจรับ	-
7. รูปแบบการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ			
รูปแบบอาจารย์ประจำคณะ/ภาควิชา	37.50	-	

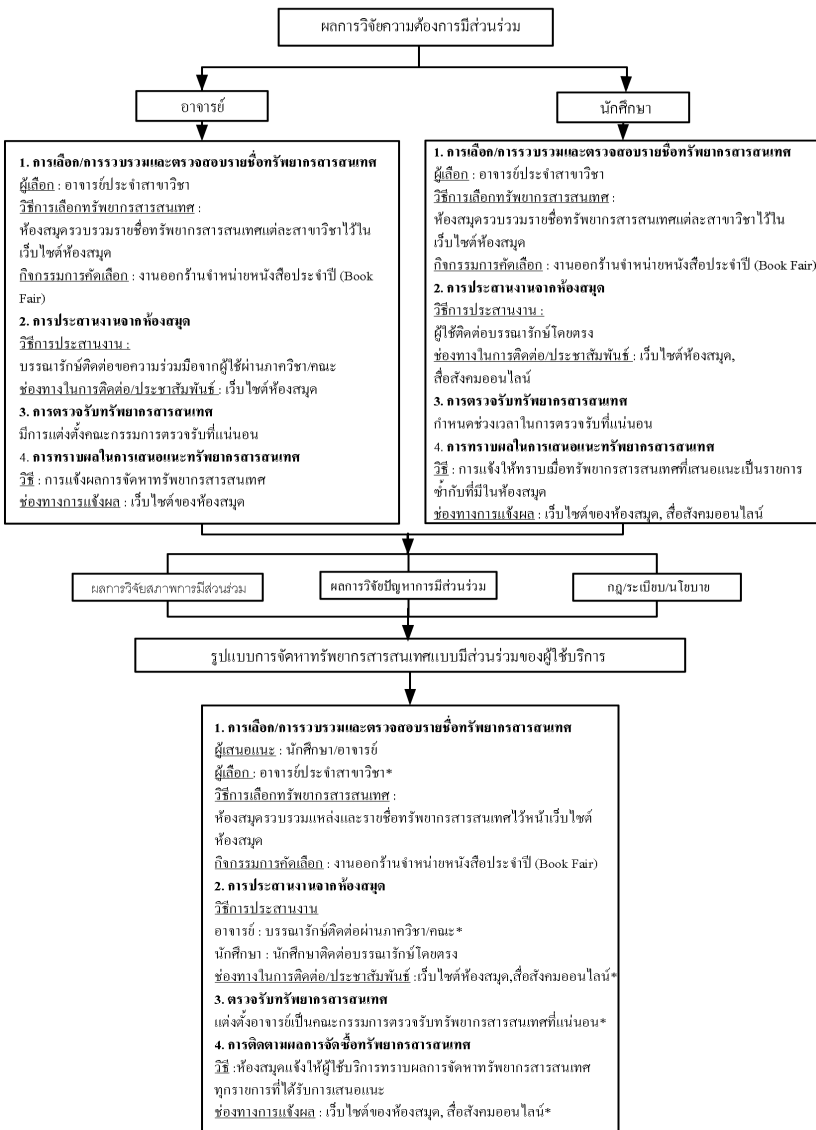
ตาราง 2 แสดงปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการ ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	อาจารย์ ($\bar{x}$)	ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการ ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	นักศึกษา ($\bar{x}$)
1. ปัญหาในการเลือก/การรวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ			
การเลือกทรัพยากรสารสนเทศโดยไม่ เห็นเนื้อหา	3.60	ไม่มีเวลาในการเลือกทรัพยากร สารสนเทศอย่างต่อเนื่อง	3.50
2. ปัญหาการประสานงานกับห้องสมุด			
ห้องสมุดไม่แจ้งให้ทราบถึงบทบาทในการ เข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกทรัพยากร สารสนเทศ	2.80	ไม่ได้รับการติดต่อให้ไปมีส่วนร่วม ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดไม่แจ้งให้ทราบถึงบทบาท ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก ทรัพยากรสารสนเทศ	3.41
3. ปัญหาการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ			
การตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศมี ขั้นตอนยุ่งยาก	3.00	ไม่ได้รับสิทธิ์ในการตรวจรับทรัพยากร สารสนเทศ	4.00
4. ปัญหาในด้านการทราบผลในการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศ			
ไม่มีการแจ้งผลให้ทราบในกรณีที่ไม่อนุมัติ ชื่อ/ทรัพยากรสารสนเทศไม่มีจัดจำหน่าย หรือจัดพิมพ์ใหม่	3.05	ไม่มีการแจ้งผลให้ทราบในกรณีที่ไม่ อนุมัติชื่อ/ทรัพยากรสารสนเทศไม่มีจัด จำหน่ายหรือจัดพิมพ์ใหม่	3.35

ตาราง 3 แสดงความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

ความต้องการมีส่วนร่วมของ ผู้ให้บริการในการจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศ	อาจารย์ ($\bar{X}$)	ความต้องการมีส่วนร่วมของ ผู้ให้บริการในการจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศ	นักศึกษา ($\bar{X}$)
1. ความต้องการเลือก/การรวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ			
1.1 ผู้เลือกทรัพยากรสารสนเทศ			
อาจารย์ประจำสาขาวิชา	4.28	อาจารย์ประจำสาขาวิชา	3.91
1.2 วิธีเลือกทรัพยากรสารสนเทศ			
รวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ แต่ละสาขาวิชาไว้ในเว็บไซต์ห้องสมุด	3.99	การรวบรวมแหล่งสำหรับเลือกทรัพยากร สารสนเทศไว้หน้าเว็บไซต์ห้องสมุด	3.81
1.3 กิจกรรมการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ			
งานออกฐานจำหน่ายหนังสือประจำปี	3.99	งานออกฐานจำหน่ายหนังสือประจำปี	3.90
2. ความต้องการด้านการประสานงานกับห้องสมุด			
2.1 วิธีการประสานงานกับห้องสมุด			
บรรณารักษ์ติดต่อขอความร่วมมือจาก ผู้ให้บริการผ่านภาควิชา/คณะ	3.68	ผู้ให้บริการติดต่อบรรณารักษ์โดยตรง	3.68
2.2 ช่องทางการติดต่อและส่งรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ			
เว็บไซต์ของห้องสมุด	3.97	เว็บไซต์ของห้องสมุด	3.92
2.3 ช่องทางการประชาสัมพันธ์			
เว็บไซต์ของห้องสมุด	4.22	เว็บไซต์ของห้องสมุด	4.03
3. ความต้องการด้านการตรวจรับทรัพยากรสารสนเทศ			
ต้องการให้มีการแต่งตั้งกรรมการตรวจ รับที่แน่นอน	3.32	กำหนดช่วงเวลาตรวจรับทรัพยากร สารสนเทศที่แน่นอน	3.49
4. ความต้องการด้านการทราบผลในการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศ			
4.1 การทราบผลในการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศ			
การแจ้งผลการจัดหาทรัพยากร สารสนเทศ	3.95	การแจ้งให้ทราบเมื่อทรัพยากร สารสนเทศที่เสนอแนะเป็นรายการซ้ำ กับที่มีในห้องสมุด	3.74
4.2 ด้านช่องทางในการแจ้งผลการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ			
เว็บไซต์ของห้องสมุด	4.17	เว็บไซต์ของห้องสมุด	4.02

ภาพประกอบ 1 รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วม
ของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย

* หมายถึง รูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่แตกต่างกับรูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศปัจจุบัน